

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 10 juli 2019*

”Begäran om förhandsavgörande – Fri rörlighet för personer – Likabehandling – Sociala förmåner – Förordning (EU) nr 492/2011 – Artikel 7.2 – Studiemedel för högre utbildning – Studenter som inte är bosatta i den berörda medlemsstaten – Krav på att föräldrarna ska ha arbetat under viss tid i landet – Minimiperiod om fem år – Referensperiod om sju år – Beräkningsmetod för referensperioden – Dagen för ansökan om studiemedel – Indirekt diskriminering – Motivering – Proportionalitet”

I mål C-410/18,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Tribunal administratif (Förvaltningsrätten, Luxemburg) genom beslut av den 20 juni 2018, som inkom till domstolen den 22 juni 2018, i målet

Nicolas Aubriet

mot

Ministre de l'Enseignement supérieur et de la Recherche,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-C. Bonichot samt domarna C. Toader, A. Rosas (referent), L. Bay Larsen och M. Safjan,

generaladvokat: G. Pitruzzella,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Nicolas Aubriet, genom S. Jacquet, avocate,
- Luxemburgs regering, genom D. Holderer, i egenskap av ombud, biträdd av P. Kinsch, avocat,
- Danmarks regering, genom J. Nymann-Lindegren och M. Wolff, båda i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom M. Van Hoof och D. Martin, båda i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: franska.

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 45 FEUF och artikel 7.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 492/2011 av den 5 april 2011 om arbetskraftens fria rörlighet inom unionen (EUT L 141, 2011, s. 1).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Nicolas Aubriet (nedan kallad sonen Aubriet alternativt Nicolas Aubriet) och ministre de l'Enseignement supérieur et de la Recherche (ministern med ansvar för högre utbildning och forskning i Luxemburg). Målet gäller ministerns beslut att inte bevilja Nicolas Aubriet studiemedel för läsåret 2014/2015 för att fullfölja sin högre utbildning i Strasbourg (Frankrike).

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

- 3 I artikel 7 i förordning nr 492/2011 angavs följande:

”1. En arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat får inom en annan medlemsstats territorium inte på grund av sin nationalitet behandlas annorlunda än landets egna arbetstagare i fråga om anställnings- och arbetsvillkor, speciellt vad avser lön, avskedande och, om arbetstagaren skulle bli arbetslös, återinsättande i arbete eller återanställning.

2. Arbetstagaren ska åtnjuta samma sociala och skattemässiga förmåner som landets medborgare.

...”
- 4 Artikel 7.2 i förordning nr 492/2011 har samma lydelse som artikel 7.2 i rådets förordning (EEG) nr 1612/68 av den 15 oktober 1968 om arbetskraftens fria rörlighet inom gemenskapen (EGT L 257, 1968, s. 2; svensk specialutgåva, område 5, volym 1, s. 33), i dess lydelse enligt Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/38/EG av den 29 april 2004 (EUT L 158, 2004, s. 77, och rättelse i EUT L 229, 2004, s. 35, och rättelse till rättelsen i EUT L 197, 2005, s. 34).

Luxemburgsk rätt

Bestämmelserna före år 2014

- 5 Statligt studiemedel för högre utbildning beviljas i Luxemburg i form av dels ett bidrag, dels ett lån som studenten kan ansöka om oavsett i vilket land vederbörande avser bedriva sina studier. Fram till och med år 2014 reglerades sådana studiemedel av loi du 22 juin 2000 concernant l'aide financière de l'État pour études supérieures (lag av den 22 juni 2000 om statligt studiemedel för högre utbildning) (*Mémorial* A 2000, s. 1106), vilken har ändrats flera gånger.

- 6 Enligt lagen av den 22 juni 2000, i dess lydelse enligt lag av den 26 juli 2010 (*Mémorial A* 2010, s. 2040), som var i kraft vid tidpunkten för omständigheterna i det nationella mål som avgjordes genom dom av den 20 juni 2013, Giersch m.fl. (C-20/12, EU:C:2013:411), beviljades en student som var antagen till högre utbildning, statligt studiemedel för högre utbildning, om denne antingen var luxemburgsk medborgare eller familjemedlem till en luxemburgsk medborgare och hade sin hemvist i Luxemburg, eller var medborgare i en annan medlemsstat i Europeiska unionen och var bosatt i Luxemburg i egenskap av anställd, egenföretagare, person som fortfarande är att anse som anställd eller egenföretagare, eller familjemedlem till en av föregående personkategorier, eller har fått permanent uppehållsrätt.
- 7 Sedan det luxemburgska system med statligt studiemedel för högre utbildning som infördes genom lag av den 22 juni 2000, i dess lydelse enligt lag av den 26 juli 2010, bedömts oförenligt med unionsrätten i dom av den 20 juni 2013, Giersch m.fl. (C-20/12, EU:C:2013:411), ändrades villkoren för beviljande av sådant studiemedel genom lag av den 19 juli 2013 (*Mémorial A* 2013, s. 3214). Enligt lag av den 22 juni 2000, i dess lydelse enligt lag av den 19 juli 2013, uppställdes som villkor för att beviljas studiemedel för högre utbildning antingen att studenten var bosatt i Luxemburg eller, såvitt gäller studenter som inte var bosatta i Luxemburg, att de skulle vara barn till arbetstagare som varit anställda eller utövat sin yrkesverksamhet i Luxemburg under en oavbruten period om minst fem år då studenten inkom med sin ansökan om studiemedel.

Lagen av den 24 juli 2014

- 8 Genom loi du 24 juillet 2014 concernant l'aide financière de l'État pour études supérieures (lag av den 24 juli 2014 om statligt studiemedel för högre utbildning) (*Mémorial A* 2014, s. 2188) (nedan kallad lag av den 24 juli 2014) upphävdes lagen av den 22 juni 2000 i dess ändrade lydelse.
- 9 I artikel 3 i lag av den 24 juli 2014 om statligt studiemedel för högre utbildning föreskrivs följande:

”En student eller en elev som definieras i artikel 2, som nedan betecknas som ’student’, är berättigad till statliga studiemedel för högre utbildning om han eller hon uppfyller ett av nedanstående villkor:

 - (1) är luxemburgsk medborgare eller är familjemedlem till en luxemburgsk medborgare och har sin hemvist i Storhertigdömet Luxemburg, eller
 - (2) är medborgare i en annan medlemsstat i Europeiska unionen eller i en annan stat som är part i avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet eller i Schweiziska edsförbundet och i enlighet med kapitel 2 i lagen av den 29 augusti 2008 om fri rörlighet för personer och invandring, i dess ändrade lydelse, uppehåller sig i Storhertigdömet Luxemburg i egenskap av anställd, egenföretagare, person som fortfarande är att anse som anställd eller egenföretagare, eller familjemedlem till en av föregående personkategorier, eller har fått permanent uppehållsrätt, eller

...

 - (5) såvitt gäller studenter som inte är bosatta i Storhertigdömet Luxemburg
 - a) är arbetstagare och medborgare i Luxemburg eller [i en annan medlemsstat] i Europeiska unionen ... och är anställd eller utövar sin verksamhet i Storhertigdömet Luxemburg vid tidpunkten för ansökan om studiemedel för högre utbildning, eller
 - b) är barn till en arbetstagare som är medborgare i Luxemburg eller en medlemsstat] i Europeiska unionen och är anställd eller utövar sin verksamhet i Storhertigdömet Luxemburg vid tidpunkten då studenten ansöker om studiemedel för högre utbildning under förutsättning att nämnde arbetstagare fortsätter att bidra till studentens försörjning och att nämnde medborgare har varit anställd eller utövat sin verksamhet i Luxemburg under minst fem år då studenten

inkom med sin ansökan om studiemedel för högre utbildning under en referensperiod om sju år som räknas retroaktivt från och med dagen för ansökan om studiemedel för högre utbildning. I undantagsfall gäller att den person som fortfarande är att anse som arbetstagare eller egenföretagare uppfyllde kriteriet om fem års arbete under en sjuårsperiod då anställningen eller verksamheten upphörde.”

...”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 10 Nicolas Aubriet är fransk medborgare, född år 1995 och bosatt i Frankrike hos sin far, Bruno Aubriet (nedan kallad fadern Aubriet).
- 11 När läsåret 2014/2015 började skrev sonen Aubriet in sig vid en teknisk högskola i Strasbourg för att följa en teknisk utbildning där (formation de brevet de technicien supérieur (BTS)).
- 12 Den 29 september 2014 ansökte sonen Aubriet om att beviljas sådant statligt studiemedel för högre utbildning som föreskrivs i lagen av den 24 juli 2014. Ansökan lämnades in till service des aides financières du ministère de l'Enseignement supérieur et de la Recherche luxembourgeois (luxemburgska studiemedelsmyndigheten) och gällde läsåret 2014/2015.
- 13 Sonen Aubriet lämnade in ansökan i egenskap av barn till en anställd arbetstagare i Storhertigdömet Luxemburg.
- 14 Fadern Aubriet är fransk medborgare och gränsarbetare som varit anställd i Luxemburg med flera mer eller mindre långa avbrott sedan den 1 oktober 1991. Han var anställd arbetstagare i Luxemburg under tio år mellan den 1 oktober 1991 och den 30 september 2001. Efter att ha varit arbetslös till och med den 5 februari 2002 hade fadern Aubriet därefter ånyo anställning i Luxemburg under sex år, nämligen mellan den 6 februari 2002 och den 14 januari 2008. Mellan den 15 januari 2008 och den 16 december 2012, var han yrkesverksam i Frankrike. Efter att ha återupptagit yrkesverksamhet i Luxemburg mellan den 17 december 2012 och den 30 september 2014 var han därefter arbetslös sedan han sagts upp av ekonomiska skäl.
- 15 Den 5 november 2014 avslag luxemburgska myndigheter sonen Aubriets ansökan om att beviljas studiemedel för att fullfölja sin högre utbildning i Strasbourg. Avslagsbeslutet grundades på artikel 3.5 b i lagen av den 24 juli 2014 och motiverades med att fadern Aubriet inte hade utövat yrkesverksamhet i Luxemburg under minst fem år under en sjuårig referensperiod, retroaktivt beräknad från och med den 29 september 2014, vilket är dagen då studiemedelsansökan lämnades in.
- 16 Den 6 maj 2015 väckte sonen Aubriet talan mot avslagsbeslutet vid Tribunal administratif de Luxembourg (Förvaltningsrätten i Luxemburg). Målet vilandeförklarades på grund av den begäran om förhandsavgörande som framställdes i det mål som avgjordes genom dom av den 14 december 2016, Bragança Linares Verruga m.fl., (C-238/15, EU:C:2016:949).
- 17 Den 1 juli 2016 fick sonen Aubriet anställning hos en luxemburgsk arbetsgivare som han gjort praktik hos under sina studier. Han är fortfarande bosatt i Frankrike.
- 18 Fadern Aubriet har å sin sida fått anställning i Luxemburg. Han har varit ansluten till Centre Commun luxembourgeois de la Sécurité Sociale (luxemburgska försäkringskassan) mellan den 14 september 2017 och den 29 september 2017 och mellan den 16 oktober 2017 och den 15 oktober 2018.

- 19 Mot denna bakgrund beslutade Tribunal administratif (Förvaltningsrätten, Luxemburg) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till EU-domstolen:

”Ska det villkor som föreskrivs för studenter som inte är bosatta i Storhertigdömet Luxemburg i artikel 3.5 b i lagen av den 24 juli 2014 – som innebär att inga andra anknytningskriterier beaktas, det vill säga att vara barn till arbetstagare som varit anställda eller utövat sin verksamhet i Luxemburg under en period om minst fem år under en referensperiod på sju år då ansökan om studiemedel lämnades in – anses vara nödvändigt för att uppnå det syfte som den luxemburgska lagstiftaren har anfört, nämligen att öka antalet personer med examen från högre utbildning bland landets befolkning?”

Prövning av tolkningsfrågan

- 20 Domstolen påpekar inledningsvis att den hänskjutande domstolen formellt sett, genom sin fråga, förvisso inte begär att EU-domstolen ska tolka en specifik bestämmelse i unionsrätten, utan endast begär att EU-domstolen ska ta ställning till nödvändigheten av ett visst villkor som fastställts i den nationella lagstiftningen för att studenter som inte är bosatta i Luxemburg ska vara berättigade till statliga studiemedel för högre utbildning – där detta villkor ska göra det möjligt att uppnå ett mål som uppställts i denna lag, vilket hänvisar till unionsrättens proportionalitetsprincip. Denna omständighet utgör dock inte hinder för att EU-domstolen tillhandahåller den hänskjutande domstolen alla uppgifter om unionsrättens tolkning som kan vara användbara vid avgörandet av det nationella målet, oberoende av om det har hänvisats därtill i frågorna eller inte.
- 21 Såsom följer av fast rättspraxis ankommer det på EU-domstolen att utifrån samtliga uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat, och i synnerhet utifrån skälen i beslutet om hänskjutande, avgöra vilka delar av unionsrätten som behöver tolkas med hänsyn till saken i målet (dom av den 8 maj 2019, EN.SA., C-712/17, EU:C:2019:374, punkt 19 och där angiven rättspraxis).
- 22 Det framgår härvid klart och tydligt av beslutet om hänskjutande att tolkningsfrågan uppstått i kölvattnet av dom av den 20 juni 2013, Giersch m.fl., (C-20/12, EU:C:2013:411) och dom av den 14 december 2016, Bragança Linares Verruga m.fl. (C-238/15, EU:C:2016:949) vilka meddelades efter flera beslut att begära förhandsavgörande från samma nationella domstol. Den hänskjutande domstolen åsyftar uttryckligen – inte i tolkningsfrågans lydelse utan i själva texten i beslutet om hänskjutande – reglerna om fri rörlighet för arbetstagare och deras familjemedlemmar inom unionen, nämligen artikel 7.2 i förordning nr 492/2011, jämförd med artikel 45 FEUF. Slutligen lämnar nämnda domstol en tillräcklig redogörelse för de skäl som fått den att undra över tolkningen av de aktuella unionsrättsliga bestämmelserna, och för det samband som den hänskjutande domstolen har funnit föreliggande mellan de unionsrättsliga bestämmelserna och den nationella lagstiftning som är tillämplig i det nationella målet.
- 23 Den ställda frågan ska därför förstås så, att den avser huruvida artikel 45 FEUF och artikel 7.2 i förordning nr 492/2011 ska tolkas på så sätt att de utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning som uppställer som krav för att studenter som inte är bosatta i landet ska beviljas studiemedel för högre studier att en av studentens föräldrar, vid tidpunkten för ansökan om studiemedel, har varit anställd eller bedrivit verksamhet i den medlemsstaten under minst fem år under en referensperiod om sju år som beräknas retroaktivt från och med dagen för nämnda ansökan om studiemedel, som innebär att inga andra anknytningsfaktorer beaktas, där ett sådant villkor inte föreskrivs för studenter som är bosatta inom den medlemsstats territorium.
- 24 Enligt artikel 7.2 i förordning nr 492/2011 ska en arbetstagare som är medborgare i en medlemsstat, inom en annan medlemsstats territorium, åtnjuta samma sociala och skattemässiga förmåner som landets medborgare. Denna bestämmelse kan åberopas – utan åtskillnad – såväl av migrerande arbetstagare som bor i en värdmedlemsstat som av gränsarbetare som bor i en annan medlemsstat

men arbetar i värdmedlemsstaten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 november 1997, Meints, C-57/96, EU:C:1997:564, punkt 50, dom av den 20 juni 2013, Giersch m.fl., C-20/12, EU:C:2013:411, punkt 37 och dom av den 14 december 2016, Bragança Linares Verruga m.fl., C-238/15, EU:C:2016:949, punkt 39).

- 25 Enligt fast rättspraxis utgör bistånd till uppehälle och utbildning som beviljas för genomförande av universitetsstudier, vilka leder till en yrkesbehörighet, en social förmån för den migrerande arbetstagaren i den mening som avses i artikel 7.2 i förordning nr 492/2011, som den migrerande arbetstagarens barn självt kan åberopa, förutsatt att studiemedlet beviljas studenten direkt enligt nationell rätt (dom av den 20 juni 2013, Giersch m.fl., C-20/12, EU:C:2013:411, punkterna 38 och 40 och dom av den 14 december 2016, Bragança Linares Verruga m.fl., C-238/15, EU:C:2016:949, punkt 40).
- 26 Likabehandlingsprincipen, som är inskriven såväl i artikel 45 FEUF som i artikel 7 i förordning nr 492/2011, förbjuder inte bara direkt diskriminering på grund av nationalitet, utan också varje form av indirekt diskriminering som, med tillämpning av andra särskiljningskriterier, i praktiken leder till samma resultat (se dom av den 13 april 2010, Bressol m.fl., C-73/08, EU:C:2010:181, punkt 40 och dom av den 14 december 2016, Bragança Linares Verruga m.fl., C-238/15, EU:C:2016:949, punkt 41).
- 27 Enligt den nu aktuella nationella lagstiftningen uppställs som villkor för att beviljas studiemedel för högre utbildning att studenten är bosatt i Luxemburg eller, såvitt gäller studenter som inte är bosatta i Luxemburg, att de är barn till arbetstagare som varit anställda eller har utövat sin yrkesverksamhet i den medlemsstaten under en oavbruten period om minst fem år under en referensperiod om sju år före ansökan om studiemedel. Även om kravet på en minimiperiod av arbete tillämpas utan åtskillnad på såväl luxemburgska medborgare som medborgare från andra medlemsstater, föreskrivs det inte något dylikt villkor för studenter som är bosatta i Luxemburg.
- 28 En sådan åtskillnad som grundas på bosättning kan missgynna medborgare i andra medlemsstater i större utsträckning, eftersom personer som inte är bosatta i medlemsstaten oftast inte heller är medborgare i medlemsstaten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 juni 2012, kommissionen/Nederländerna, C-542/09, EU:C:2012:346, punkt 38, och dom av den 20 juni 2013, Giersch m.fl., C-20/12, EU:C:2013:411, punkt 44, och dom av den 14 december 2016, Bragança Linares Verruga m.fl., C-238/15, EU:C:2016:949, punkt 43). Nämnade åtskillnad utgör således en indirekt diskriminering på grund av nationalitet som endast kan godtas om den är objektivt motiverad.
- 29 För att en dylik åtskillnad ska anses motiverad ska den vara ägnad att säkerställa genomförandet av ett legitimt mål och inte gå utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.
- 30 Domstolen noterar härvid för det första att – såsom den luxemburgska regeringen har påpekat – syftet med lagen av den 24 juli 2014, liksom med lagen av den 22 juni 2000 i dess lydelse enligt lagen av den 26 juli 2010, är att väsentligt öka befolkningsandelen i Luxemburg med examen från högre utbildning.
- 31 Domstolen har emellertid redan slagit fast att främjande av högre studier är ett mål av allmänintresse som erkänns på unionsnivå. En åtgärd som vidtas av en medlemsstat för att säkerställa en hög utbildningsnivå hos den i landet bosatta befolkningen är ett legitimt mål som kan utgöra ett skäl för indirekt diskriminering på grund av nationalitet (dom av den 20 juni 2013, Giersch m.fl., C-20/12, EU:C:2013:411, punkterna 53 och 56, och dom av den 14 december 2016, Bragança Linares Verruga m.fl., C-238/15, EU:C:2016:949, punkt 46).
- 32 Vad därefter för det andra gäller frågan huruvida ett krav på en minimiperiod av arbete om fem år vid tidpunkten för studiemedelsansökan, såsom det som är aktuellt i det nationella målet, är lämpligt för att uppnå ett dylikt mål erinrar domstolen om följande. Enligt fast rättspraxis anses migrerande arbetstagare och gränsarbetare genom sitt tillträde till en medlemsstats arbetsmarknad i princip ha

- blivit tillräckligt integrerade i samhället i denna stat för att kunna åberopa principen om likabehandling med nationella arbetstagare såvitt gäller sociala förmåner (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 juni 2012, kommissionen/Nederländerna, C-542/09, EU:C:2012:346, punkt 65, och dom av den 20 juni 2013, Giersch m.fl., C-20/12, EU:C:2013:411, punkt 63).
- 33 Anknytningen genom integration uppstår bland annat genom att migrerande arbetstagare – genom den skatt och de avgifter som de betalar i värdmedlemsstaten till följd av det förvärvsarbete som utförs där – också bidrar till finansieringen av socialpolitiken i denna stat. De ska följaktligen kunna åtnjuta dessa förmåner på samma villkor som nationella arbetstagare (se, för ett liknande resonemang, dom av den 14 juni 2012, kommissionen/Nederländerna, C-542/09, EU:C:2012:346, punkt 66, och dom av den 20 juni 2013, Giersch m.fl., C-20/12, EU:C:2013:411, punkt 63).
- 34 EU-domstolen har emellertid redan godtagit att nationella regleringar som är indirekt diskriminerande och som begränsar gränsarbetares tillgång till sociala förmåner, i den mening som avses i artikel 7.2 i förordning nr 492/2011, på grund av bristande anknytning till det samhälle de arbetar i utan att vara bosatta där, kan anses vara objektivt motiverade (se dom av den 18 juli 2007, Geven, C-213/05, EU:C:2007:438, punkt 26, och dom av den 14 december 2016, Bragança Linares Verruga m.fl., C-238/15, EU:C:2016:949, punkt 51).
- 35 Vad särskilt gäller beviljande av statligt studiemedel för högre studier till migrerande arbetstagares och gränsarbetares barn som inte är bosatta i landet, har domstolen slagit fast att det förhållandet att den aktuella studentens föräldrar, sedan lång tid, arbetar i den medlemsstat som betalar ut det sökta studiemedlet kunde vara en lämplig faktor för att visa den verkliga graden av anknytning till samhället eller till arbetsmarknaden i denna stat (dom av den 20 juni 2013, Giersch m.fl., C-20/12, EU:C:2013:411, punkt 78 och dom av den 14 december 2016, Bragança Linares Verruga m.fl., C-238/15, EU:C:2016:949, punkt 55).
- 36 I punkt 58 i domen av den 14 december 2016, Bragança Linares Verruga m.fl., (C-238/15, EU:C:2016:949), fann domstolen i detta sammanhang att kravet – för att barn till gränsarbetare ska kunna göra anspråk på statligt studiemedel för högre utbildning – att den gränsarbetande föräldern ska ha arbetat minst fem år i den medlemsstat som betalar ut studiemedlet är ägnat att visa att nämnda arbetstagare har en sådan anknytning till samhället i den medlemsstaten och att det finns en rimlig sannolikhet att studenten återvänder dit efter avslutade studier.
- 37 Om ett villkor rörande en minsta arbetsperiod vid tidpunkten för ansökan om studiemedel, såsom det som är i fråga i målet vid den nationella domstolen, således är lämpligt för att uppnå målet att främja högre utbildning och att väsentligt öka befolkningsandelen i Luxemburg med examen från högre utbildning, ska det för det tredje undersökas huruvida införandet, i artikel 3.5 b i lagen av den 24 juli 2014, av en referensperiod på sju år innan ansökan om studiemedel för att beräkna minimiperioden om fem års arbete inte går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det mål som eftersträvas.
- 38 Domstolen erinrar härvid om att i målet som avgjordes genom domen av den 14 december 2016, Bragança Linares Verruga m.fl., (C-238/15, EU:C:2016:949), uppställdes i den aktuella lagstiftningen som villkor för att bevilja barn som inte är bosatta i landet studiemedel för högre studier att en av föräldrarna skulle ha arbetat i Luxemburg under en oavbruten femårsperiod vid tidpunkten för ansökan om studiemedel.
- 39 Domstolen ansåg att en sådan lagstiftning innehåller en begränsning som går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det legitima målet att öka befolkningsandelen med examen från högre utbildning. Nämnda lagstiftning gav nämligen inte de behöriga myndigheterna möjlighet att bevilja nämnda studiemedel när föräldrarna, såsom i det nationella målet, trots några kortare avbrott har arbetat i Luxemburg under en lång period (i det aktuella fallet närmare åtta år) under den period som

föregick ansökan. Dylika avbrott kan nämligen inte anses medföra att den som ansöker om det aktuella studiemedlet förlorar sin anknytning till Storhertigdömet Luxemburg (dom av den 14 december 2016, Bragança Linares Verruga m.fl., C-238/15, EU:C:2016:949, punkt 69).

- 40 I förevarande fall har den luxemburgska regeringen anfört att införandet, i artikel 3.5 b i lagen av den 24 juli 2014, av en referensperiod på sju år för att beräkna minimiperioden om fem års arbete just gör det möjligt att beakta kortare avbrott i gränsarbetande föräldrars arbete. Lagen täcker nämligen situationer då den gränsarbetande föräldern inte har utövat någon verksamhet i Luxemburg under två år under en period om totalt sju år. Den nationella lagstiftaren har däremot sin fulla rätt att anse att längre avbrott – till skillnad från kortare avbrott – innebär att den aktuella gränsarbetaren och dennes studerande barn förlorar sin anknytning till Luxemburg och gör att den medlemsstaten förlorar sitt intresse av att bevilja dessa studenter studiemedel. Ett avbrott i arbetet om närmare fem år, såsom i fadern Aubriets fall, kan med giltig verkan anses ha en sådan effekt.
- 41 Den luxemburgska regeringen anser vidare att det – för att göra det möjligt att handlägga ansökningar om studiemedel av en myndighet med uppgift att handha ett standardiserat massförfarande – är nödvändigt att använda sig av ett objektiva och neutralt kriterium, såsom en minimiperiod av arbete under en viss referensperiod som innebär att inga andra anknytningskriterier beaktas som skulle kunna styrka att gränsarbetaren har en tillräcklig anknytning till det luxemburgska samhället.
- 42 En dylik möjlighet skulle nämligen innebära att den myndighet som har i uppgift att handlägga ansökningarna om studiemedel skulle beakta de särskilda omständigheterna i varje enskilt fall och göra en bedömning från fall till fall av om en subjektiv faktor föreligger eller ej, nämligen huruvida gränsarbetare som är anställda i Luxemburg under kortare tid än fem år under en sjuårig referensperiod har ”tillräcklig anknytning till det luxemburgska samhället”. Icke-diskrimineringsprincipen och proportionalitetsprincipen kan emellertid inte tolkas så, att de innebär ett krav på att en offentlig myndighet med uppgift att handha ett sådant standardiserat massförfarande ska göra en sådan bedömning från fall till fall.
- 43 Domstolen påpekar emellertid att i det nationella målet nekades sonen Aubriet statligt studiemedel för högre studier trots att hans far, under åren före sonens ansökan om studiemedel, hade haft en varaktig anställning i Luxemburg under en betydande period, som med råge överstiger den femåriga minimiperioden. Fadern Aubriet har nämligen betalat skatt i Luxemburg och bidragit till systemet för social trygghet i denna medlemsstat under mer än 17 år under de 23 år som föregick hans sons ansökan om studiemedel för högre studier, det vill säga mellan åren 1991 och 2014.
- 44 Däremot uppfyller fadern Aubriet inte kravet på en minimiperiod av arbete under den referensperiod som föreskrivs i lagen av den 24 juli 2014, då han tvingats avbryta sin verksamhet i Luxemburg under perioden från den 15 januari 2008 till den 16 december 2012 för att finna en anställning i den stat där han är bosatt.
- 45 Såsom framgår av fadern Aubriets situation är det inte tillräckligt att enbart beakta den verksamhet som gränsarbetaren utövat i Luxemburg under en referensperiod om sju år som föregår ansökan om studiemedel för att göra en fullständig bedömning av nämnde gränsarbetares anknytning till den luxemburgska arbetsmarknaden. Detta gäller i synnerhet när vederbörande redan har varit anställd under en betydande tid före referensperioden.
- 46 En sådan regel som den som föreskrivs i den aktuella nationella lagen, som uppställer som krav för att studenter som inte är bosatta i landet ska beviljas studiemedel för högre studier att en av studentens föräldrar har arbetat i Luxemburg under minst fem år under en referensperiod om sju år som föregår ansökan om studiemedel, innehåller en begränsning som går utöver vad som är nödvändigt för att uppnå det legitima målet att öka befolkningsandelen med examen från högre utbildning.

- 47 Av det ovan anförda följer att den ställda frågan ska besvaras på följande sätt. Artikel 45 FEUF och artikel 7.2 i förordning nr 492/2011 ska tolkas på så sätt att de utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning som uppställer som krav för att studenter som inte är bosatta i landet ska beviljas studiemedel för högre studier att en av studentens föräldrar, vid tidpunkten för ansökan om studiemedel, har varit anställd eller bedrivit verksamhet i den medlemsstaten under minst fem år under en referensperiod om sju år som beräknas retroaktivt från och med dagen för nämnda ansökan om studiemedel, eftersom nämnda lagstiftning inte ger ett tillräckligt stort utrymme för att bedöma om det finns en tillräcklig anknytning till arbetsmarknaden i den medlemsstaten.

Rättegångskostnader

- 48 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

Artikel 45 FEUF och artikel 7.2 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 492/2011 av den 5 april 2011 om arbetskraftens fria rörlighet inom unionen ska tolkas på så sätt att de utgör hinder för en medlemsstats lagstiftning som uppställer som krav för att studenter som inte är bosatta i landet ska beviljas studiemedel för högre studier att en av studentens föräldrar, vid tidpunkten för ansökan om studiemedel, har varit anställd eller bedrivit verksamhet i den medlemsstaten under minst fem år under en referensperiod om sju år som beräknas retroaktivt från och med dagen för nämnda ansökan om studiemedel, eftersom nämnda lagstiftning inte ger ett tillräckligt stort utrymme för att bedöma om det finns en tillräcklig anknytning till arbetsmarknaden i den medlemsstaten.

Underskrifter